

Cicle temàtic sobre cultura i
educació ecosocial

On la cultura i la sostenibilitat es troben

Barcelona, 19 de maig de 2025

Continguts

1. Per què la cultura és significativa per a la sostenibilitat?
2. Algunes línies de treball
3. Observacions finals

1. Per què la cultura és significativa per a la sostenibilitat?

Per què la cultura és significativa per a la sostenibilitat?

1. Perquè els nostres **valors, aspiracions i comportaments** afecten la relació amb el planeta i amb les altres persones: per avançar envers la sostenibilitat, cal revisar-los
2. Perquè hi ha **coneixements i comportaments tradicionals** que il·lustren relacions més equilibrades amb l'entorn
3. Perquè el canvi climàtic comporta, entre moltes altres coses, una **pèrdua del patrimoni cultural material i immaterial**

Per què la cultura és significativa per a la sostenibilitat?

4. Perquè els agents culturals també són responsables de **pràctiques poc sostenibles** i les han de revisar
5. Perquè accedir a expressions culturals (pel·lícules, sèries, novel·les, etc.) ajuda a desenvolupar un pensament més complex i permet comprendre **la relació entre les nostres accions i el canvi social**: per exemple, hi ha estudis que apunten que les persones amb més consum cultural acostumen a reciclar més (Crociata, Agovino & Sacco, 2015)
6. Perquè la creativitat permet **generar noves narratives**, que poden inspirar-nos, i expressar les nostres aspiracions i pors

La cultura com a 4t pilar de la sostenibilitat

- » L'any 2001, l'activista australià Jon Hawkes va publicar *The Fourth Pillar of Sustainability*, on argumentava que la cultura hauria de ser reconeguda com el 4t pilar de la sostenibilitat
- » Aquesta idea ha inspirat nombroses iniciatives, com l'**Agenda 21 de la cultura** (2004), un document adoptat per molts governs locals
- » Malgrat això, la cultura té poc reconeixement a moltes agendes globals; els **ODS** en parlen puntualment, però no hi dediquen un Objectiu específic
- » La campanya **#culture2030goal** i la conferència **Mondiacult** de la UNESCO (Barcelona, setembre 2025) treballen per a un major reconeixement de la cultura

2. Algunes línies de treball

Museu de Ciències Naturals de Granollers /
Banc de llavors del Vallès Oriental

1. Posada en valor de coneixements i pràctiques tradicionals

- » Museus, ecomuseus, arxius, associacions i col·lectius vinculats a la cultura popular, etc., conserven i posen en valor coneixements i pràctiques relacionats amb els usos tradicionals de l'entorn natural, tècniques agrícoles, ramaderes o d'aprofitament de recursos naturals, tècniques de construcció, etc.
- » Projectes de recerca, recuperació, actualització, divulgació o educació relacionats amb aquests coneixements i pràctiques
- » Rutes i recursos de descoberta de l'entorn natural que alhora posin en valor elements del patrimoni cultural

2. Continguts, relats i narratives relacionats amb la sostenibilitat

- » Suport a processos creatius relacionats amb la sostenibilitat: activitats fotogràfiques de descoberta de l'entorn natural, posada en valor del paisatge, etc.
- » Cicles, esdeveniments o programacions que visibilitzin la creació artística al voltant de la sostenibilitat i generin reflexió i debat
- » Incidència en la capacitat de les expressions culturals de fer emocionar i reflexionar

Exposició *Plàstic: Genial o pervers?* (Museu Terra, Barcelona)

Cicle "Parcs en concert",
de la Xarxa de Parcs
Naturals de la Diputació de
Barcelona; i festival d'art i
paisatge Art & Gavarres,
Consorti de les Gavarres

3. Activitats culturals en espais naturals

- » Activitats culturals pensades per a entorns naturals, que permetin la descoberta de l'entorn i una visió més interrelacionada entre cultura i natura
- » Algunes expressions artístiques, com el *land art*, neixen precisament de la intersecció entre la creació i l'entorn natural

Distàncies a peu i amb bicicleta cap a les biblioteques de Granollers

● 5 minuts ● 10 minuts ● 15 minuts ● 20 minuts ● 25 minuts ● 30 minuts

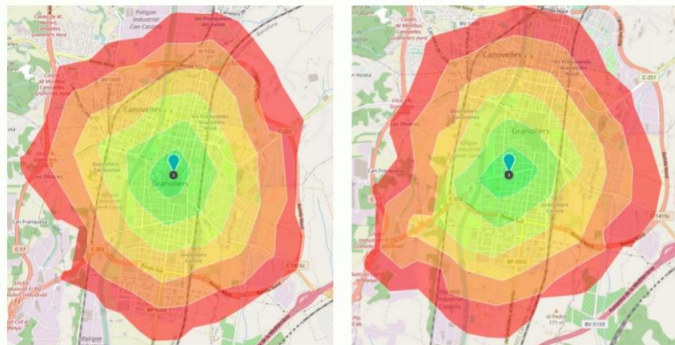

Figura 4. Distàncies a peu en franges de 5 minuts cap a les biblioteques Can Pedrals i Roca Umbert

Figura 5. Distàncies amb bicicleta en franges de 5 minuts cap a les biblioteques Can Pedrals i Roca Umbert

bibliomobilitat.cat

4. Educació ambiental i ciència ciutadana amb components culturals

- » Accions educatives i participatives, amb elements creatius i artístics, que fomentin coneixements i comportaments més sostenibles
- » Molts equipaments culturals de proximitat (biblioteques, centres cívics, etc.) poden ser escenari d'accions d'aquest tipus
- » El programa BiblioLab de la Diputació de Barcelona dona suport a projectes de ciència ciutadana, que poden abordar qüestions com el medi ambient, la mobilitat sostenible, la qualitat de l'aire, etc.

Projecte BiblioMobilitat, Granollers Pedala i biblioteques de Granollers

5. Implicació artística en accions de sensibilització i conscienciació

Olafur Eliasson, *Ice Watch*, COP 21, París 2015

- » Accions comunicatives amb participació de creadors, per sensibilitzar al voltant de l'emergència climàtica i la sostenibilitat
- » Accions que afavoreixin el diàleg i el debat, com ara teatre fòrums, cinefòrums, etc.

3. Observacions finals

Observacions finals

- » Hi ha un **interès creixent de molts agents culturals** per revisar les pràctiques pròpies i participar en activitats voltant de la sostenibilitat
- » Les **col·laboracions** entre agents ambientals, culturals i educatius posen en valor els coneixements i l'experiència de cadascú i permeten **innovar**
- » També poden permetre desenvolupar **projectes "situats"**, adequats a la realitat de l'entorn
- » Mitjançant la participació activa en accions educatives i creatives, també hi ha el potencial de contribuir a l'**empoderament** de la ciutadania

Cicle temàtic sobre cultura i
educació ecosocial

On la cultura i la sostenibilitat es troben

Jordi Baltà Portolés (jordibalta@hotmail.com)

Barcelona, 19 de maig de 2025

